

A KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA JÖVŐJE IRÁNYTŰ A JÖVŐ NEMZEDÉKEI SZÁMÁRA

2020 december

Globális válságok korában élünk. A hosszú ideje tartó gazdasági válság sokakban ébreszt kételyeket a globalizációval kapcsolatban. Az ökológiai válság azt fenyegeti, ami világunkat élhetővé, lakhatóvá teszi. A politika nem volt képes hatékonyan fellépni e kihívásokkal szemben, így mély politikai válság is keletkezett: az európai társadalmaknak fenntartásaik vannak képviselőikkel szemben és egymással szembenálló közösségekre bomlanak, egyre kisebb teret hagyva a demokratikus párbeszédnek. Országainkon a közelmúltban végigsöprő terrorista támadások hulláma csak megerősíti a fenyegetés időszerűségét.

Európa történelmi válaszúthoz érkezett. Az elmúlt évtizedek során az emberek kikerültek a szegénységből; megszűnt a háború, az éhínség és számos betegség. Földrészünk új utakat keresett és átalakult. Nem lett ugyan tökéletes, mégis példaadó modell a világban. Most a már elért eredményeink is veszélyben forognak; a múlt vívmányainak megőrzése a felelőségünk és kötelességünk. Az Európai Unió továbbra is a világ második legnagyobb gazdasági hatalma, de erős versenytársakkal, más globális hatalmakkal kell szembenéznünk mind a gazdasági befolyás, mind a politikai rendszerünk előtt álló kihívások, sőt – egyes esetekben – még alapvető értékeink és elveink tekintetében is. Kína például a Selyemút projekttel új gazdasági és geopolitikai törekvéseket juttat kifejezésre. E fejlemények összefüggésrendszerében a 2020-as évet meghatározó világválság számos stratégiai területen ébresztett rá Európa ipari és technológiai függőségére. Mai szemmel a kölcsönös függés már nem csupán a biztonság forrása, hanem éppúgy a biztonság hiányának egyik forrása is. Európa még mindig a világ legmagasabb fejlődési mutatóival rendelkező kontinense, de nem könnyű megállnia a helyét olyan

nagyhatalmak környezetében, amelyek növekvő befolyása aláássa a többoldalúság (multilateralizmus) elvét. Az a tét, hogy huszonöt évszázados történelmi múltra visszatekintő demokráciáink képesek lesznek-e a maguk kezében megtartani sorsuk irányítását.

E kérdések arra készítetik a kereszténydemokráciát – azt a politikai erőt, amely az elmúlt évtizedekben az európai integráció fő motorja volt –, hogy erejét összeszedve ismét az észszerű változások élére álljon. Új reményt kívánunk nyújtani kereszténydemokrata örökségünk alapján, hűen azon katolikus és protestáns társadalmi tanítás szelleméhez, amely kétezer éven át kiállta az idő próbáját. A gondos gazdálkodásra, a perszonalizmusra, a szubszidiaritásra, a felelősségvállalásra és a szolidaritásra építünk: elődeink hálás örököseinek tekintjük magunkat, és örökségünk ad erőt ahhoz is, hogy ne zárkózzunk a múltba, hanem a jövőbe tekintsünk.

Mi, az EPP képviselőcsoport, hisszük, hogy ma is a mi értékeink jelentik a legerősebb kiindulópontot a jövő megtervezéséhez, mert a konzervatív, a liberális és a keresztény-szociális gondolkodás legjobb módszereit ötvözik, és közös világnézetben valamennyit összefogják. Ezen értékeknek köszönhetően a jobbközéphez tartozás a napi politikán messze túlmutató értelmet nyer. A vallás ihletet ad tetteinkhez, de nem zárja korlátok közé azokat: a kereszténydemokrácia nem a vallásról szól, hanem egy pontos politikai megközelítésről, amely minden ember méltóságára és a tolerancia alapvető értékeire épül, és a politikai hivatást az emberiség szolgálataként határozza meg. Ez azt jelenti, hogy a kereszténydemokrácia minden keresztényt, bármely más vallás híveit és nem hívőket egyaránt védszárnyai

alá vesz. A kereszténydemokrácia nem holmi címke, hanem iránytű, útmutatásunk a világ számára. Újra meg kell tanulnunk, hogy az Európai Néppárt képviselőcsoport identitásának lényege mellett emeljük fel szavunkat.

Értékeinket azonban át kell ültetnünk a jelenbe. A kereszténydemokrácia új céljainak és feladatainak meghatározása ezért nemcsak a jobbközép jövője, hanem egész Európa jövője szempontjából is szükséges: a jelenlegi globális válság idején az elsődleges politikai felelősség az, hogy a jövő nemzedékei számára megőrizzük és átadjuk a legértékesebb örökségünket. Mit hagyunk rájuk? A természetet – amelynek ökológiai instabilitása napjainkban már létfontosságú egyensúlyokat fenyeget. Gazdag kulturális örökséget – amely az európai társadalmak megosztottsága miatt egyre törékenyebb. És önmagában a lehetőséget, hogy a politika és demokratikus intézmények révén mód van közös fellépésre. Európa már túl van az alapok letételén és megvédésén. Ma a kritikus pont, és egyúttal a mi politikai családunk küldetése: megmenteni, amit meg kell menteni, és ambiciózus utat mutatni egy szép jövő felé.

1. A természet megőrzése

Kötelességünk, hogy az ökológiáról egyértelmű képet alkossunk: az ember nem a természet birtokosa, hanem öröklí azt és minden csodáját megtartva a következő generációknak örökölni kell hagynia, valamint arra kell törekednie, hogy olyan világot hagyjon maga után, ahol az élet továbbra is lehetséges. Az ember a természet része, a természetre épít és ennek megfelelően kell viselkednie. Amikor erről megfeledkeztünk, veszélyesen megbontottuk az egyensúlyokat. Ha beletörődünk abba, hogy ez a hiba végzetes, akkor sohasem lesz módunk rá, hogy jóvátegyük. Olyan világot kell előmozdítanunk, ahol az emberek okosan gondozzák környezetüket. A természet iránti felelősségvállalás nem jelenti azt, hogy az ember megtagadja szerepét – felhagy a cselekvéssel vagy megpróbál kivonulni a világból –, hanem hogy a humánusabb világ megteremtésére, az értelmes fenntarthatóság kialakítására aktívan törekszik. Döntéseinket tényekre és a tudományra kell alapoznunk, nem hagyatkozhatunk jelmondatok vezérelte tartalmatlan, felületes ideológiára és kommunikációra. Egyedül a józan belátás, a szorgalmas munka és a messzire elöretéket gondolkodás révén biztosítható az éghajlati egyensúly, a biológiai sokféleség, az állatok

jóléte és a tájak épsége, csakis így adhatjuk tovább a világ szépségeit. Az emberek mindenhol megértik, hogy a Föld javait nem fogjuk tudni a jövőben is úgy használni, amint azt a múltban tettük. Ki kell alakítanunk a gazdaság átalakításának menetrendjét, ebben nem lehet közöttünk nézeteltérés: e területen is az európai szellemiségben és alkotóerőben kell bízunk, csak így nézhetünk szembe az ökológiai kihívással.

Az élénk természet iránti felelősségünk nem csupán a környezet védelmét jelenti. Egyúttal az emberi minőség őrzői is vagyunk, kötelez bennünket az emberi lény megfellebezhetetlen méltósága, emberi mivoltunk minden összetevője, a lelkiismeret szabadsága és az alapvető jogok tiszteletben tartása. Minden személy értékes, függetlenül attól, hogy mennyire hasznos az emberiség számára. Kötelességünk megőrizni a világot olyannak, amelyben az emberhez méltó élet továbbra is lehetséges, meg kell védelmeznünk a világban az életünk legfontosabb alapjait képező kapcsolatokat: az emberek közötti kölcsönös bizalmat, a közösségekhez, kiváltképpen a családhoz tartozás értelmét, de éppúgy a politikai közösségekhez tartozását is, mert ez teszi fogékonyá az egyéneket a közjó iránt. E struktúrákba mindenki beilleszkedhet és kiteljesítheti önmagát, fejlesztve értelmét és intelligenciáját, megtanulhatja, hogy együtt éljen másokkal, és támogathatja a felelősség által formált, valódi szabadságát. A család minden társadalom létezésének és virágzásának feltétele, ezért nincs politika, amely a jövő alapjait a családok támogatása nélkül lefektethetné. Ezért az európai demográfia kérdését nem szabad elhanyagolni: az agyelszívás – különösen délről északra, valamint keletről nyugatra ható irányban – aránytalan hatást gyakorol különböző csoportokra, generációkra és régiókra. A negatív demográfiai spirál jelentős munkaerőhiányt okozva rongálja a gazdaságot, valamint fiataljainkat és szociális rendszereinket is sújtja. Ez fenyegetést jelent országaink jövőjére nézve. Ezért valamennyi politikai területen hozott döntéseinket demográfiai pillérrel kell kiegészíteni. Nemcsak egyben tartani szeretnénk a családokat, hanem jólétük feltételeit megteremtteni a munka és a családi élet összeegyeztetése, valamint a gyermekek számára nyitott társadalom támogatása révén.

Ezen kívül a koronavírus világjárvány arra is ráébresztett, mennyire fontossá válik az egészség kérdése a társadalom számára. Kereszténydemokratákként mindig arra törekszünk, hogy egyensúlyt teremtsünk a védelem és a – fizikai, mentális és szociális

- személyi szabadság között, sőt, éppen ezt állítjuk fellépéseink középpontjába. Hiszünk a rászorulóknak számára segítséget nyújtó társadalomban. Az orvosi kutatásban a szokásos kereskedelmi logikát a közjó általános érdekének kell vezérelnie, ez ma már nemcsak elv, hanem szükségszerűség is. Ezért kiállunk a nemzetközi tudományos együttműködés mellett, hogy Európa hozzájárulhasson az orvostudomány fejlődéséhez és élvezhesse annak előnyeit.

A járványok nem ismernek országhatárokat. Az egészség védelme tehát közös kihívás. Növelnünk kell Európa ellenálló képességét, és csökkentenünk kell Európa függőségét az orvosi eszközökkel és a gyógyszerek hatóanyagaival kapcsolatos ellátás tekintetében. Beruházásokat kell végrehajtanunk közös kutatási projektekbe. Minden polgár számára biztosítanunk kell az egészségügyi szolgáltatásokhoz való megfelelő hozzáférést. Meg kell erősítenünk az európai határokon átnyúló és regionális együttműködést az egészségügy területén, jobb ellátást nyújtó technológiákat kell kiépítenünk, s mindeközben magas szintű normákat kell meghatározni a betegek jogainak védelme érdekében. Az alapvető egészségügyi szolgáltatások folyamatos és biztonságos rendelkezésre bocsátásához elengedhetetlen az alapvető infrastruktúra külső sokkhatásokkal szembeni ellenállóképességének biztosítása. Emellett már egyértelműen hitet tettünk, amikor előmozdítottuk az innovatív európai potenciál kiaknázását a rák elleni küzdelemben. Most időtálló európai egészségügyi politikát kell kidolgoznunk, felkészülve az újabb megpróbáltatásokra, és egészséges időskort téve lehetővé polgáraink számára.

2. Jövőbeli jólétünk feltételeinek megőrzése

A XXI. század globalizált világában fontos feladatunk, hogy meghatározzuk a szociális piacgazdaságszerepét Európában és a világban. Az áruk, a tőke, a szolgáltatások és a személyek szabad mozgását, sőt, magát a versenyt is az emberi méltóság tiszteletben tartásának kell kísérnie. Társadalmaink stabilitásának biztosítása azt jelenti, hogy fenntartható módon teremthetjük meg a közös jólét feltételeit. Ez csak a tisztességes munka megbecsülésével érhető el, amelynek méltóságát, valamint a gazdaságban és társadalomban betöltött alapvető szerepét a kereszténydemokrácia elismeri. A munka az élethez vagy az életkörülmények javításához

szükséges árukat vagy szolgáltatásokat állít elő; a kollektív erőfeszítések során fontos kapcsolatok is szövődnek az emberek között. Elutasítunk minden elképzelést, amely a munkát erőviszonyok kérdésének, nyomás és elnyomás kapcsolatrendszerének, mindent-vagy-semmit játéknak tekinti, amelyben az egyik szereplő nyeresége szükségszerűen a másik veszteségével jár. Hiszünk abban, hogy a munka minden társadalomban az alkotás forrása, amelynek hozama sokkal több, mint egyéni erőfeszítések összessége. Ebből viszont az következik, hogy Európának tettekkel kell biztosítani a munka megbecsülését és tisztességes díjazását; a fizetéseknek tisztességes életszínvonalat kell szavatolniuk. A munka további szükségszerű velejárója a vállalkozói szabadság és egyenlő versenyfeltételek biztosítása a kereskedelemben, az egységes piacon és a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatban egyaránt. A gazdaság áll az ember szolgálatában, nem pedig megfordítva.

Tudjuk, hogy az ember nem pusztán a fizetésért dolgozik: a munka célokat, értelmet és szabadságot ad, valamint lehetőséget a kapcsolatokra és a kreatív önkifejezésre. Szilárd meggyőződésünk, hogy a munka a legjobb eszköze annak, hogy az ember kibontakoztassa személyiségét, érvényre juttassa képességeit és törekvéseit. A munka lehetőséget ad arra, hogy az emberek közösen építkezzenek, ne csak a saját boldogulásukkal törődjenek. Ezért valljuk, hogy a munkahelyek létrehozása, a tanulási lehetőségek biztosítása és a vállalkozói készség előmozdítása a helyes politika. Alapvető elvvel a munkanélküliség – különösen a fiatalok körében – aligha csökkenthető. A foglalkoztatás magas szintjének elérésére irányuló célkitűzést figyelembe kell venni az európai politikák és tevékenységek meghatározása és végrehajtása során. Ugyancsak szilárdan hiszünk a magántulajdon értékében, mert szabadságot garantál, de felelősségre is tanít. Nagyra becsüljük az önkéntes munkát, amely sokféleképpen hasznos társadalmi munkának, és segíti a rászorulókat.

Munka nélkül nem létezik virágzó, igazságos és egységes társadalom. Ez azt is jelenti, hogy fejlett országainkban a munkát nem szabad pusztán költségvetésként kezelni vagy értékétől megfosztani, főleg azért, hogy a javak előállításának feladatát a szegényebb emberekre bizzuk. A szociális piacgazdaság gazdasági ügyletek kölcsönös előnyén alapul, azzal a feltétellel, hogy munkájának termékét mindenki a piacra juttatja.

E szempontból a kereskedelem a jólét és kölcsönös előnyök forrása. Ha tiszteletben

tartjuk az emberi jogokat, működik a jogállamiság, közös szabályokat alkalmazunk és érvényesül a környezeti és társadalmi felelősség, akkor a kiegyensúlyozott kereskedelempolitika kitűnő eszköz lehet az európai munka és szakértelem termékeinek külföldi értékesítéséhez, ösztönözve a technológiai innovációt, gazdagítva a fogyasztók választási lehetőségeit, alacsonyabb árakat kínálva, és eközben megerősítve geopolitikai helyzetünket a világban, más kontinensekkel, kultúrákkal összekapcsoló hidakat építve. De nemcsak a fogyasztóra, hanem a gyártóra is gondolni kell. Az Európai Uniónak a gazdasági és társadalmi torzulások elkerülése érdekében egyenlő versenyfeltételeket kell teremtenie kereskedelmi kapcsolataiban azáltal, hogy tényleges viszonyosságot követel meg az uniós egységes piacon jelen lenni kívánó valamennyi országtól. Biztosítanunk kell, hogy a kereskedelem ne vezessen igazságtalan előnyökhöz vagy az életszínvonal romlásához, és ne okozzon egyoldalú függőséget. Ezért biztosítékokra van szükség, amelyek egyensúlyt teremtenek az egyéni fogyasztói igények és társadalmaink közös érdekei között. E tekintetben még határozottabbnak kell lennünk. Európának fel kell vértéznie magát mindazon eszközökkel, amelyeknek köszönhetően hagyományos mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatai és iparágai ismét a régi szinten működhetnek, szolgáltathatnak, gondoskodhatnak az élelmezésről és a belföldi szükségletek kielégítéséről, valamint további fejlődést kell elérni az energia, a kritikus fontosságú nyersanyagok, a feldolgozó- és alkatrészgyártó képességek és a szolgáltatási ágazatok tekintetében is. Mindez nemcsak gazdasági, hanem ökológiai és geopolitikai kihívást is jelent.

Országaink csak akkor erősíthetik meg helyüket a versengő hatalmak világában, így a világkereskedelemben is, ha Európa megteremti saját élelmezésbiztonságát és nyitott stratégiai autonómiáját, ehhez pedig elsősorban tartós kutatási erőfeszítések szükségesek, többek között a digitális és az új technológiák terén. Támogatni kell a szabályokon alapuló multilaterális rendet a tisztességes nemzetközi kereskedelmi versenyelőmozdítása érdekében, ugyanakkor fel kell készülni érdekeink és értékeink kétoldalú megállapodások és autonóm eszközök révén történő aktív védelmére is. Továbbra is nyitottnak kell lennünk a világ számára, azt azonban nem engedhetjük meg, hogy önkényuralmi rendszerek kihasználják egységes piacunkat vagy szellemi tulajdont lopjanak vállalatainktól, kibertámadások és rosszindulatú befolyás révén veszélyeztetve demokráciáinkat.

A digitalizáció már megváltoztatta, hogy miként érintkezünk egymással, miként dolgozunk és élünk. Az új digitális korszakban Európa csak akkor biztosíthat valódi jólétet a jövőben, ha meggyőzően befektet a kutatásba és az innovációba, és megfelelő környezetet biztosít a fizikai és digitális infrastruktúrák kiépítéséhez. Nekünk, kereszténydemokratáknak az innováció terén is a köz javát kell követnünk, nem pénzt, hatalom vagy ideológia diktálta érdekeket. Az embernek kell a középpontban állnia: közös értékeink és etikánk alapján kívánjuk alakítani a digitális forradalmat. Számunkra az innováció önmagában nem cél, hanem az emberek életminőségét javító eszköz. Olyan feltételeket kívánunk teremteni, amelyek lehetővé teszik, hogy az ember – különösen az oktatás révén – ellenőrzést gyakorolhasson a jövőbeli technológiák felett. A világban nem mindenütt ez a helyzet. Közép- és hosszú távon szabályozási megközelítést kell meghatároznunk a mesterséges intelligenciára és a nagy adathalmazokra vonatkozóan, és a megközelítésnek az emberi méltóság előmozdításán kell alapulnia, szembefordulva a transzhumanista és fajleméleti ideológiákkal, illetve az emberi test áruba bocsátásával.

Ugyanakkor ébereknek kell lennünk, el kell kerülnünk a politikai és társadalmi törésvonalakat, okulva az első ipari forradalom során szerzett tapasztalatokból. E forradalom jelentős előnyökkel járt, de rendkívüli mértékben meg is osztotta a társadalmat a fejlődés nyertesei és vesztesei között. A múlt tanulságait levonva a technológia új eredményeit most céltudatosan szeretnénk felhasználni, arra, hogy több millió új munkahelyet teremtsenek, és segítsék a polgárokat a digitális átállásban. Senkit sem hagyhatunk hátra e forradalomban, ezért az oktatásban fontos készségfejlesztési erőfeszítéseket kell tenni, felkészülve a zöld átállásra és a technológiai fejlődésre is. Európának folytatnia kell a megbeszéléseket más államokkal és szervezetekkel (különösen a hasonló gondolkodásúakkal) annak érdekében, hogy szélesebb körű megoldások szülessenek olyan fontos közös kérdésekben, mint a digitális kereskedelem, az adatáramlás és az adóztatás.

3. A kultúra és az európai életmód megőrzése

Európának így sikerülhet, hogy a holnap európai polgáira örökösen hagyja az emberiség szolgálatában, a társadalmi és gazdasági haladás szellemében,

valamennyiünket összekötő elvek alapján történő cselekvés képességét. Európa ugyanis nem semleges térség, nem pusztán egységes piac, és nem is csupán egy a sok nemzetközi szervezet közül. Európa a görög-latin és a zsidó-keresztény örökség találkozásából született, a középkor, a reneszánsz és a felvilágosodás útjait bejárt civilizáció alapjaira épül. Európa eszméje földrajzi és szellemi teret jelöl, és több ezer évre vezethető vissza. Mindannyian Európa polgárai vagyunk, és ha örökségünkhöz hűek kívánunk maradni, akkor – nemzeti azonosságtudatunkat megtartva – e közös európai identitást is ápolnunk kell.

A ma Európája felkészültebb lesz a jövőbeli feladatokra, ha felismeri és értékeli, megnevezi és közvetíti ezeket az intellektuális és szellemi gyökereket, amelyek évszázadok óta táplálják kulturális pluralitásunkat. Országaink sokfélék ugyan, de egyesíti őket közös múltjuk és sajátos életmódjuk, valamint az egyénről és a társadalomról alkotott felfogásuk, amely az élet megannyi területén – a jogban, az építészetben, a városi kultúrában, a nyelvekben és a művészetekben – ölt testet. Bár Európa történelme gyakran bizonyult hűtlennek ehhez az örökséghez, közös civilizációnk egyre érettebbé vált, még tévedéseink révén is. Most minden eddiginél nagyobb szükség van arra, hogy mi is továbbadjuk a jövő számára, amit mi kaptunk örökségül Európától: ez pedig nem más, mint minden ember elidegeníthetetlen méltóságának elve és a szolidaritás, különösen a legkiszolgáltatottabbak iránt; a lelkiismereti szabadság, a vallásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága feltétlen védelme; a felelősségérzet és a közjószolgálat; a párbeszéd iránti készség, a polgári létforma, a racionális gondolkodás és a mértékletesség; az igazság féltő szeretete és az erőnek a jog alá rendelése; a törvény előtti egyenlőség, és különösen a férfiak és nők egyenlősége. A kereszténydemokrácia politikai hagyománya különösen erős szálakkal kötődik az európai kulturális örökséghez, és ezeket az értékeket a középpontba állítja.

Végezetül, Európa a holnap világa számára felkínálhatja a hűséget, amelyet ő maga is érez az európai létforma ezen alapvető elvei iránt. Ehhez mindenekelőtt vállalnia kell, hogy örökségét a főszerepet játszó oktatás révén átadja a jövő nemzedékeinek, hogy ezáltal is növelje szabadságukat, ugyanakkor felkeltse érdeklődésüket mindaz iránt, ami közös bennünk. Emlékezni muszáj, de a történelem tanulságai nem jelentenek sem örök bűnösséget, sem az énünket meghatározó gyökerek megtagadását. Gyökereink elutasítása csak az individualizmus értelmetlen magányába

taszíthat és közösségi konfliktusokhoz vezethet, és ezáltal olyan ideológiáknak ad teret, mint a radikális iszlamizmus. Ismernünk kell és meg kell becsülnünk az elődeinktől kapott egyedülálló civilizációnkat és annak fontos szerepét önmeghatározásunk és hovatartozásunk szempontjából. A fiatal bevándorlók számára pedig azért fontos, hogy megismerjék és megbecsüljék civilizációnkat és európai életmódunkat, hogy feltárhassák a sajátjukkal közös vonásokat és érezhessék, hogy beilleszkedtek a társadalomba, ahol együtt élnek velünk és amelynek részét képezik. Jóllehet az integrációért elsősorban a tagállamok felelősek, az Európai Unió ebben is támogatja a nemzeti hatóságokat.

Sikeresebb integrációra van szükség ahhoz, hogy az állampolgárokat összefűző kötelékek tartósak legyenek. Nem jöttett befogadni valakit, ha nem vagyunk igazán képesek arra, hogy helyet kínáljunk a számára társadalmunkban. Ez gyorsan a migráns munkavállalók kizsákmányolásához, munkakörülményeik romlásához vagy integrációs problémákhoz vezet, akár több generáción is átívelve. Ezért kell az integrációnak mindig prioritásnak lennie, a befogadó társadalom és az újonnan érkezettek által együtt elvégzendő, kölcsönös feladatnak. Ehhez egyfelől állampolgári ismeretek elsajátítására, nyelvtanulásra, munkakeresésre, valamint társadalmunk normáinak és értékeinek elfogadására van szükség. Másfelől, aki szívvel-lélekkel amellel dönt, hogy társadalmunk tagjává válik, annak éreznie kell, hogy közénk tartozik, és hogy nálunk teljes jogú polgárként jövője van.

Az emberek nem semleges térben kialakuló, egymástól megkülönböztethetetlen atomok. A közös referenciák megosztása a békés társadalmi élet előfeltétele. Ez azt jelenti, hogy – a humanitárius perspektíva feladása nélkül – szigorítani kell a határellenőrzéseket és garantálni kell a migrációs áramlások felügyeletét, enélkül ugyanis bármely társadalom stabilitása meginoghat. Mindenki olyan világban kíván élni, amelynek kultúrája, nyelve és életmódja ismerős. A bevándorlási politika nem iktathatja ki ezt az igényt, nem kalkulálhat csupán gazdasági adatokkal. Ez cselekvésképtelenségünk olcsó mentegetése vagy további vándorlás előidézője volna. Az ember elsődleges joga nem az, hogy valaki más otthonában szívesen fogadják, hanem az, hogy a saját otthonban legyen lehetősége élni.

Európa csak akkor lehet teljes mértékben hatékony, ha elkötelezi magát a származási országokkal való együttműködés fokozása mellett, támogatva az Afrikában

és a világon másutt fekvő fejlődő és a gazdaságilag feltörekvő országok fejlődését és regionális integrációját. Ha fenn kívánjuk tartani a civilizációnk részét képező menekültjogot, nagyon fontos visszaállítanunk egy egyensúlyi helyzetet: egyrészt emberiességi kötelezettségünk méltósággal fogadni a valóban fenyegetett vagy üldözött személyeket, másrészt meg kell akadályoznunk, hogy emberkereskedelemmel foglalkozó hálózatokat gazdagító ellenőrizetlen migrációs áramlásokra kerüljön sor. Annak szavatolása, hogy Európa területére csak azok léphessenek be, akiknek ehhez törvényes joguk van, társadalmaink egységének záloga, de egyúttal a határainkon kívül élő emberek biztonságának feltétele is, szárazföldön és tengeren egyaránt. Az illegális tengeri átkelések súlyos emberi tragédiákhoz vezettek. A migrációs hullám 2014-ben tört ki, azóta több mint húszezer migráns vesztette életét a Földközi-tengeren. Ez a válság komoly nehézségeket okozott a külső határoknak a schengeni vívmányokkal összhangban történő hatékony ellenőrzése, valamint az érkező migránsok fogadása és ügyeik kezelése tekintetében. Napvilágra kerültek az Unió külső határainak védelmével kapcsolatos szélesebb körű szerkezeti hiányosságok is.

4. A politizálás művészetének megőrzése

A demokrácia és a szerepvállalás gyakorlatát civilizációnk vívmányaként tovább kell adni annak érdekében, hogy a politizálás – a közös döntéshozatal és cselekvés művésze – fennmaradhasson. Ehhez azonban tudnunk kell, hogy mi az, ami összeköt bennünket. A társadalom nem magányosegyének tömege, és nem önös érdekeket vagy identitásukat védő különböző csoportok csatateré. Közös kincsünk a bennünket körülvevő természet és kultúránk, a biztonság és a jólét, a béke és az igazságosság. Mindez együtt olyan közjó alapjait képezi, ami iránt senki sem lehet közömbös, és aminek fenntartása mindannyiunk kötelessége. E közös szemlélet tudatosítására különösen szükség van korunkban, amikor társadalmi, földrajzi és közösségi megosztottságok gyengítik európai társadalmaink egységét.

Ha a társadalom atomjaira esik szét, a polgári kapcsolatok szövete is felbomlik. Ekkor már a politizálás pusztája lehetsége forog kockán, ha pedig nincsen politizálás, akkor úrrá lesz az erőszak. A politizálás értelmébe vetett hit annak megerősítését jelenti, hogy a politika

elválaszthatatlan a közjó szolgálatának erkölcsi követelményétől. Mert kötelességeik teljesítéséhez és feladataik elvégzéséhez mind a polgároknak, mind pedig választott képviselőiknek a szívükön kell viselniük az igazságot, és tudásra kell szert tenniük. Nem szabad tehát megengedni, hogy a nyilvános vita szitkozódássá fajuljon és túlzásokba essen, vagy hogy a közszereplést választási taktikák hígítsák fel. Gátat kell szabnunk a félretájékoztatásnak és a kommunikációs szőnyegbombázásnak, amivel mindenekelőtt a média szabadságának előmozdítása révén kell felvenni a küzdelmet. Ez a demokratikus pluralizmus igazi értelme. A politikai hűség ezúttal is önkritikára kötelez: hétköznapi gyakorlatunkat alá kell rendelnünk kereszténydemokrata elveinknek. Az etika előtérbe állítása elengedhetetlen a polgárok bizalmának visszaszerzéséhez. E feladat nagyon is sürgős, hiszen a demokratikus intézményekből való kiábrándulás korunk egyik legfőbb problémája. A bizalomvesztés egyik oka, hogy társadalmaink egyre bonyolultabbá válnak. Emellett azonban azt is látnunk kell, hogy vannak erők, amelyek a demokráciát alapjaiban támadják.

A kereszténydemokrácia komoly szerepet kap a megbékélésben. Át kell hidalnunk az Európát szétszabdáló törésvonalakat.

A politizálás értelmének visszaállítása továbbá egyet jelent a jogállamiság feltétlen tiszteletben tartásával és az önkényes hatalomgyakorlás elutasításával. Az Európai Uniónak a jogállamiság meghatározására világos, igazságos és elfogulatlan kritériumokat kell kidolgoznia, amelyekkel ideológiai küzdelmek céljaira visszaélni nem lehet. A társadalomrendjének fenntartásához a jogállamiság értékei és a független igazságszolgáltatás kulcsfontosságúak. Ezek az értékek alkotják azokat a politikai kritériumokat, amelyeknek az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó országok kötelesek megfelelni. Az e kritériumoknak való megfelelést minden tagállamban is következetesen és tárgyilagosan nyomon kell követni. A jogállamiságot ezenkívül a társadalom dinamizmusa is védi. Ellenállóképes közösséget kell építenünk, támogatva a valóban alulról szerveződő civil társadalmat. A dinamikus társadalom – különösen válság idején – a legjobb eszköz az emberek összetartásához.

Végül (de nem utolsósorban) a politika értelmének visszaállítása a demokrácia lényegének helyreállítását jelenti. A huszonöt évszázaddal ezelőtt Európában megszületett politikai rendszer, a demokrácia annyit jelent, hogy az emberek polgári párbeszédben

megérlelődött döntésekkel, önmaguk irányíthatják sorsukat. E szabadságvágynak a XX. században sikerült felülkerekednie a náci és a szovjet totalitarizmuson. Ma azonban a hétköznapi életben is tapasztalható demokrácia, úgy látszik, ismét veszélybe került. Az elidegenedés új formái tűntek fel, új technológiák ontotta példátlan hazugságáradat mellékhatásait szenvedjük, fokozódik a globalizáció és olyan (nem politikai jellegű) hatalmi struktúrák bontakoztak ki, amelyek ez emberek előtt nem vállalnak felelősséget. Ilyen körülmények között sok európai polgár érzi úgy, hogy a döntés már nem az ő kezében van, hogy nem tud érdemben hozzájárulni a demokratikus folyamathoz, és hogy elveszíti az ellenőrzést a sorsa felett.

A Európai Unió nem sorolható a kiüresedés érzéséért felelőssé tehető intézmények közé: tartania kell magát a szubszidiaritás uniós alapszerződésekben is rögzített elvéhez, amely szerint minden döntést a polgárokhoz legközelebbi szinten hoznak meg, és a megosztott hatáskörök esetében európai szinten csak akkor, „ha a tervezett intézkedést a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani”¹. A szubszidiaritás az európai integráció és a helyi valóság közötti különbségek kiegyenlítésére hivatott. Ezért a Szerződések által kifejezetten az Unió illetékességi körébe nem rendelt ügyekben a nemzeti hatásköröket tiszteletben kell tartani. Ez a hatáskör-átruházás elve, azaz ezek az ügyek nem alakíthatók át európai szakpolitikák hatálya alá tartozó politikai kérdésekké. Ugyanakkor az Európai Uniónak egyértelmű hatáskörökkel kell rendelkeznie a hatékony fellépéshez ott, ahol közös erőfeszítésekre van szükség. A szolidaritás és a szubszidiaritás nemes és erőteljes elve egyúttal minden tagállam részéről megköveteli a lojalitást, és hogy teljesítsék feladataikat.

Az európai jogszabályok tényleges hatást gyakorolnak az emberek életére, ezért a demokráciához hű Európávan szükségünk. A polgárok számára tehát meg kell adni a lehetőséget, hogy beleszólhassanak az európai szintű döntések meghozatalába, máskülönben az egyes tagállamokon belüli demokrácia is veszélybe kerül. Európa sok nyelvnek, kultúrának és népnek ringatta bölcsőjét, ezért hűségeseznek kell maradnia sajátos politikai berendezkedéséhez. Európa egyedülálló modell, közös civilizációból született demokratikus nemzetek uniója. Az európai integráció helyreállíthatja a polgárok teljes szuverenitását, hatékony szövetség és közös stratégiák révén lehetővé téve országaink számára, hogy együtt birkózzunk meg az előttünk álló globális

kihívásokkal. Ezen az alapon képesek leszünk leküzdeni a jelenlegi válságokat, és a jövő nemzedékeinek kezébe adhatjuk a csodákra képes demokrácia stafétabotját.

Ma e megközelítésnek kell vezérelnie az Európai Uniót a ránk leselkedő számos fenyegetéssel szemben. Európaiságunk forrása az a meggyőződés, hogy csak következetes európai szellemben, tettekkel lehetünk képesek a bonyolultnak ígérkező jövő formálására, megerősödve kerülve ki a megpróbáltatásokból. Hiszünk abban, hogy demokratikus társadalmaink ellenálló ereje elég erős korunk globális válságainak leküzdéséhez. A félelemre adott kereszténydemokrata válasz: a jobb jövő reménye. A kereszténydemokrácia nem csupán a múltból felsejlő üres szó: időtálló értékeket, nagyra törő jövőképet kínál az Európai Unió és népei számára. A legjobb iránytű ahhoz, hogy az elkövetkező években utat mutasson az európaiak számára. Ezért szilárd meggyőződésünk, hogy Európa jövője szorosan összefonódik a kereszténydemokrácia jövőjével.

¹ Az EUSZ 5. cikkének (3) bekezdése